

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2260

Vragen van de leden **Westerveld** en **Mutluer** (beiden GroenLinks-PvdA) aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Justitie en Veiligheid over *buitenlandse beïnvloeding op het emancipatiebeleid* (ingezonden 26 maart 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Paul** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid (ontvangen 20 mei 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1965.

Vraag 1

Hebt u «Gods lobbyisten» gezien, het item van Zembla over de lobby van extreem conservatieve lobbygroepen en deelt u de zorgen over het doel van deze lobby, die «traditionele gezinswaarden» boven het belang van democratische grondrechten zet?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herkent u de toenemende invloed van online desinformatie en actieve beïnvloeding achter vaak onverifieerbare accounts en is bekend hoe en in welke mate dit het publieke en politieke debat beïnvloedt?

Antwoord 2

Het is mij bekend dat er in toenemende mate desinformatie en complottheorieën rondgaan over lhbtq+ personen.^{2, 3} Er zijn verschillende aanwijzingen dat dit invloed heeft in Nederland. Een voorbeeld hiervan is de toename van (online) haat tegen lhbtq+ personen vanuit complotdenkers en vanuit de streng religieuze hoek.⁴

Om de verspreiding van desinformatie tegen te gaan zet het kabinet in op maatregelen binnen de *Rijksbrede strategie effectieve aanpak desinformatie*.⁵ Deze aanpak bevat zowel maatregelen tegen de verspreiding van desinformatie, als maatregelen om de burgers weerbaar te maken. Deze strategie wordt

¹ Zembla, 2 maart 2025, «Gods lobbyisten», Gods lobbyisten – Zembla – BNNVARA

² Movisie. (23 januari 2025). *10 keer vragen en antwoord over anti-lhbtq+ complottheorieën*.

³ NTA. (November 2024). *Demoniserende dynamieken: woorden als wapen*.

⁴ De Groene Amsterdammer. (6 september 2024). *Tijd voor geweld tegen deze lui*.

⁵ Kamerstukken II 2023/2024, 30 821, nr. 230

gecoördineerd door het Ministerie van BZK. OCW ondersteunt als onderdeel van de strategie onder andere het Netwerk Mediawijsheid. Dit netwerk heeft weerbaarheid tegen desinformatie als één van de vier maatschappelijke opgaven geïdentificeerd.

Vraag 3

Wordt door extreem conservatieve lobbygroepen, of personen die daar nauwe banden mee hebben, ook contact gezocht met uw ministeries of met andere departementen?

Antwoord 3

Ik heb geen signalen ontvangen dat binnen de Ministeries van OCW en JenV contact is met deze groepen.

Vraag 4

Bent u het ermee eens dat in diverse landen, ook in Europa, rechten van vrouwen en minderheidsgroepen worden geschonden en ziet u een rol binnen en buiten het kabinet om hier actief tegen op te treden? Bespreekt u dit bijvoorbeeld met collega's uit Polen en Hongarije?

Antwoord 4

Het kabinet maakt zich zorgen over de inperking van de rechten van vrouwen en lhbtq+ personen, ook in Europa. Het kabinet vindt de recente anti-lhbtq+ wetswijzigingen die zijn aangenomen in Hongarije zeer zorgelijk en heeft deze zorgen reeds op verschillende manieren overgebracht.⁶ Of de recente wetswijzigingen daadwerkelijk in strijd zijn met het Unierecht, waaronder het EU-Handvast, is in eerste instantie aan de Europese Commissie om te beoordelen.

Samen met de Minister van Buitenlandse Zaken (BZ) zet ik mij structureel in om de fundamentele rechten en vrijheden in de EU te beschermen.⁷ Dit vraagt om bilaterale samenwerking en coalitievorming met andere EU-lidstaten. Zo verdedigen we internationale afspraken op relevante thema's, ondersteunen we mensenrechtenverdedigers en Europese lhbtq+ koepelorganisaties en steunen we de Europese Commissie in haar rol als hoedster van de Europese verdragen.

Ik was op 10 en 11 maart aanwezig bij de 69e zitting van de *Commission of the Status of Women* bij de Verenigde Naties in New York. Daar sprak ik met collega-bewindspersonen, onder andere uit Polen, over mogelijkheden voor verdere samenwerking op het gebied van bescherming van vrouwenrechten en lhbtq+-rechten. Op 16 april nam ik deel aan de Informele EPSCO-Raad voor Gelijkheid in Warschau. Hier besprak ik deze thema's met EU-collega's en heb ik een verklaring uitgebracht met zorgen en afkeuring over de recente Hongaarse anti-lhbtq+-wetswijzigingen. Deze verklaring werd gesteund door in totaal 18 EU-lidstaten.

Vraag 5

Deelt u de mening dat publieke beïnvloeding door extreem conservatieve lobbygroepen ten grondslag kan liggen aan een vijandig klimaat voor minderheidsgroepen en dat dit kan leiden tot het aantasten van democratische waarden en het schenden van mensenrechten?

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6, 7, 9, 10 en 12

Welk deel van de 5,5 miljoen dollar die door de «Alliance defending freedom»- een extreem conservatieve lobbygroep die in de uitzending voorkomt – in Europa wordt geïnvesteerd, komt terecht bij organisaties en personen die in Nederland actief zijn en welk deel van het totaalbedrag van bijna 58 miljoen dollar dat de onderzoeksjournalisten van Zembla hebben uitgerekend, komt in Nederland terecht? Bij welke organisaties?

⁶ Kamerstukken II 2024/2025, nr. 1950, Kamerstukken II 2024/2025, nr. 1894

⁷ Kamerstukken II, 2024/2025, 30 420, nr. 415

In hoeverre heeft u zicht op de geldstromen, invloed en werkwijze van deze organisaties?

Wat kunt u doen op het moment dat blijkt dat geld uit het buitenland gaat naar organisaties die hier onze democratische rechtsstaat ondermijnen?

Welke mogelijkheid heeft u om organisaties -die in Nederland gevestigd zijn of hun werkgebied (ook) richten tot Nederland- die de democratische rechtsstaat ondermijnen en aanzetten tot geweld tegen vrouwen en minderheden zoals migranten en lhbtqia+ personen aanjagen aan te pakken?

Antwoord 6, 7, 9, 10 en 12

De ministeries beschikken niet over een juridische grondslag om dit soort onderzoeken te doen. Vooropgesteld zij: lobbyen, het uiten en verspreiden van politiek gedachtengoed of het bijdragen aan het maatschappelijke debat in Nederland, is niet strafbaar noch onwenselijk. Integendeel, dit is een gezond en belangrijk onderdeel van de Nederlandse democratie.

De vrijheid van meningsuiting is echter niet onbegrensd. De grens hieraan ligt bij het ondermijnen of bedreigen van de democratische rechtsorde.

Haatzaaien, opruiing, discriminatie, intimidatie en geweld of het verspreiden van extremistische gedachtengoed zijn ondermijnend aan de democratische rechtsorde en in veel gevallen ook strafbaar. Als blijkt dat een maatschappelijke organisatie, die geld zou ontvangen van buitenlandse lobbyorganisaties, een dreiging voor de openbare orde dan wel het algemeen belang vormt (volgens de criteria zoals uitgewerkt in het Wetsvoorstel transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties (Wtmo)) dan zou de Wtmo hierin een rol kunnen spelen.

Wtmo⁸ bevat de bevoegdheid voor de burgemeester, het Openbaar Ministerie en enkele andere organisaties om navraag te doen naar donaties, wanneer er sprake is van een dreiging voor de openbare orde dan wel het algemeen belang.⁹ Doel is om in zulke gevallen meer zicht te krijgen op geldstromen naar maatschappelijke organisaties. Blijkt er sprake van ondermijning van de democratische rechtsstaat door een maatschappelijke organisatie of klaarblijkelijke dreiging daarvan, dan kan het Openbaar Ministerie bij de rechter om een bevel tot staking van bepaalde gedragingen verzoeken, eventueel gecombineerd met maatregelen zoals een dwangsom. De rechter neemt hierover de uiteindelijke beslissing. De Wtmo is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer.

Ook wil het kabinet een slim verbod op ongewenste buitenlandse financiering van Nederlandse verenigingen, stichtingen, kerkgenootschappen of informele organisaties. De Minister van Justitie en Veiligheid onderzoekt momenteel de wijze waarop dit mogelijk is. De Minister van Justitie en Veiligheid heeft, zoals toegezegd aan uw Kamer bij de behandeling van de Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties, laten onderzoeken hoe andere landen omgaan met ongewenste buitenlandse financiering en het instrumentarium dat zij hiervoor inzetten. Hierover heeft uw Kamer 15 mei jl.¹⁰ een brief ontvangen. De bevindingen van deze internationale verkenning naar de mogelijkheden tot het tegengaan van ongewenste buitenlandse financiering geven aanleiding tot nader onderzoek.

Vraag 8

Wat vindt u van de constatering van «Justice for Prosperity» dat er zowel geld als juridische ondersteuning gaat naar het aanspannen van rechtszaken tegen migranten en lhbtqia+-organisaties en bent u het ermee eens dat het doelbewust in verdrukking brengen van specifieke groepen, de rechtsstaat aantast en mensenrechten van ons allemaal in gevaar brengt?

Antwoord 8

Het doelbewust in de verdrukking brengen van migranten en lhbtqia+-organisaties is verwerpelijk en zet mensenrechten onder druk. Om deze reden verwelkomt Nederland de op 11 april 2024 vastgestelde richtlijn die strategische rechtszaken tegen publieke participatie moet tegengaan (de anti-SLAPP-

⁸ Kamerstukken I 2024–25, 35 646, nr. A.

⁹ Specifiek kan het Openbaar Ministerie op grond van het voorgestelde artikel 4 lid 1 Wtmo navraag doen bij: «ernstige twijfel of de wet of de statuten te goeder trouw worden nageleefd dan wel het bestuur naar behoren wordt gevoerd».

¹⁰ Kamerstukken II 2024–2025, 29 754, nr. 750

richtlijn).¹¹ Deze richtlijn biedt expliciet bescherming aan mensenrechtenverdedigers en verdedigers die opkomen voor vrouwenrechten of lhbtq+-rechten in de EU, die zich mengen in het publieke debat en tegen wie juridische procedures worden aangespannen met het doel om hen de mond te snoeren.¹² Dergelijke rechtszaken staan ook wel bekend onder de Engelstalige afkorting SLAPP (Strategic Lawsuits Against Public Participation).

Vraag 11

Kunnen inlichtingendiensten ongehinderd onderzoek doen, ook bij organisaties die zichzelf kenmerken als religieuze of politieke organisaties?

Antwoord 11

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) kan op basis van de Wet op Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2017 onderzoek verrichten met betrekking tot organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de nationale veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat.

Vraag 13

In hoeverre denkt u dat wet- en regelgeving op het gebied van vrouwenrechten en lhbtqia+ rechten nu al wordt beïnvloed door de macht van ultraconservatieve lobbyorganisaties en hoe is dit voor toekomstig beleid?

Antwoord 13

Het kabinet staat voor de mensenrechten van iedereen en zal niet meewerken aan wetgeving die daarmee in strijd is. Het staat organisaties vrij om hun opvattingen en argumenten over het voetlicht te brengen in hun pogingen om het publieke debat en daarmee wet- en regelgeving te beïnvloeden, zolang dit binnen de kaders van de wet gebeurt.

Vraag 14

In hoeverre zijn uitspraken van PVV-leider Wilders, die tegen de wetenschappelijke consensus in beweert dat er twee genders zijn, en in diezelfde uiting genderbeleid in verband brengt met «indoctrinatie» en «gekkigheid», van invloed op het emancipatiebeleid van het kabinet of ander kabinetsbeleid?¹³

Antwoord 14

Het kabinet blijft ervoor staan dat in Nederland iedereen zich vrij en veilig moet voelen en zichzelf moet kunnen zijn. Ongeacht wie je bent, waar je wortels liggen, van wie je houdt en of je man of vrouw bent of geen van beide voelt.

Vraag 15 en 16

Wat kunt u doen om te zorgen dat de veiligheid van onder meer migranten en lhbtqia+ personen beter wordt gewaarborgd tegen de invloed van extreem conservatieve lobbygroepen en wat gaat u de komende tijd doen? Bent u het ermee eens dat deze tijd ook vraagt om een daadkrachtig antwoord in beleid, waardoor Nederland kan laten zien pal te staan voor de rechten van minderheidsgroepen? Zo ja, wat bent u van plan om komende tijd concreet te doen, bijvoorbeeld als het gaat om het versterken van de rechten van personen en organisaties waartegen extreem conservatieve lobbygroepen zich richten?

¹¹ Anti-SLAPP-richtlijn: definitief groen licht voor bescherming journalisten en mensenrechtenverdedigers - Consilium

¹² Richtlijn (EU) 2024/1069 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht («strategische rechtszaken tegen publieke participatie»).

¹³ Geert Wilders on X, 24 januari 2025, «Trump is right, there are only two genders: male and female. Let's bring common sense back to our society. No more woke madness or indoctrination. No more nonsense.» / X, Geert Wilders op X: «Trump is right, there are only two genders: male and female. Let's bring common sense back to our society. No more woke madness or indoctrination. No more nonsense.» / X

Antwoord 15 en 16

Ja. Iedereen moet zich veilig voelen en mee kunnen doen. Het kabinet blijft zich dan ook hard maken voor het beschermen van vrouwen en lhtbiq+ personen. Zo zet ik mij samen met de Minister van BZ structureel in om de fundamentele vrijheden en rechten in de gehele EU te beschermen.¹⁴ Zoals ook aangegeven in het antwoord op vraag 2 hanteert het kabinet ook de Rijksbrede strategie effectieve aanpak desinformatie. Onderdeel van de strategie zijn maatregelen om verspreiders en de verspreiding van desinformatie aan te pakken, zoals de oprichting van een meldvoorziening en de implementatie van de Digitale Dienstenverordening (DSA). Als onderdeel van deze strategie versterkt het Ministerie van OCW de mediawijsheid in de samenleving en het onderwijs, zodat burgers en leerlingen de betrouwbaarheid van informatie kunnen inschatten. Ook ondersteunt het Ministerie van OCW de ontwikkeling van een toolkit met interventies en instrumenten voor maatschappelijke organisaties die in toenemende mate te maken krijgen met (online) intimidatie, zoals doxing.

¹⁴ Kamerstukken II, 2024/2025, 30 420, nr. 415